

terdaad dien door haar gekozen predikant met synodale macht de aanneming van dien last had opgelegd, en bovendien door hare deputaten zijn ontslag, om dien arbeid in eene andere kerk te verrichten, bij den kerkeraad en de overheid van die plaats had gevraagd, voordat in den kerkeraad of de classis of binnenkamers of van buiten af over eene zaak van zoo groote beteekenis iets voorgesteld, aangekondigd, aangedrongen, gevraagd, beraadslaagd, of in een of anderen zin op goede of op slechte wijze besloten was.⁴⁾ En tegen de bewering, dat dit protest in strijd was met zijn eigen doen op de synodes te Delft in 1628, te Leiden in 1629, en te Schoonhoven in 1630, antwoordde hij, dat hij alleen maar te Delft was met keurstem, doch te Leiden en te Schoonhoven met adviseerende stem. Hij gaat dan, een paar regels verder, voort: „Ik ontken, dat ik met mijne stem, of dat die drie synodes met gelijke stemmen, of met meerderheid van stemmen, onmiddellijk, uit eigen beweging, buiten weten en tegen den wil van den kerkeraad en de classis Rotterdam of Schieland (zooals de gemeenschappelijke naam is) besloten hebben tot leening, en eenen dienaar of dienaren ter leen van elders gekozen en geroepen, en naar de kerk van Rotterdam gezonden hebben; en wel voordal iets over leening van predikanten in den kerkeraad of de classis van Rotterdam was voorgesteld, gevraagd, beraadslaagd, geëischt, besloten, beproefd, hetzij goed, hetzij kwaad; en voordal iets nangaande den nood destijds van die kerk, en bijgevolg over de noodzakelijkheid van leening, en over de voorvallende beroeringen en twisten van de kerk en den kerkeraad en de classis van Rotterdam, aan de synode door den kerkeraad, of door de ouderlingen van de kerk van Rotterdam, of door de classis Schieland, of door deputaten van de synode, bij wijze van aanklacht, of van klacht, of van appèl, aangebracht was”. Hij gaat dan voort: „De Zuidhollandsche synoden plegen niet zaken en geschillen in die, of eenige andere kerk, welke door den kerkeraad of de classis behandeld moeten worden en niet behandeld zijn, en die niet op eenige tevoren genoemde wijze tot haar gebracht of op haar gekomen zijn, te behandelen; en op die wijs de particuliere kerken en kerkeraaden van alle bestuur en macht te berooven. En wanneer synodes of classes zoo iets gedaan hadden, moest gezegd worden, dat zij niet volgden, maar tegen de kerkenorde gehandeld hadden.”

En wanneer dan Voetius toch ook zegt, dat de meerdere vergaderingen de zaken van eene plaatselijke of particuliere kerk te verzorgen en te behandelen hebben in geval van onmacht, en van onwettig, en onordelijk bestuur, en van verondersteld slecht bestuur⁵⁾, redeneert hij niet langs de

lijn der door hem voorgestelde en ontwikkelde beginselen, maar langs die van heerschappij, opperbestuur, der meerdere vergaderingen, alsof deze eene eigene macht van dwang zouden hebben, eene meerdere macht, dan die zij aan de haar vormende kerken en de kerkenorde zouden ontleenen. Hij komt dan met zijne theorie van het „melius esse”, dat het beter is, p. 257, of dat de eenheid of vereeniging zeker recht schept, p. 332, of dat er ontleening of delegatie van zoodanige macht zou zijn, p. 294, of dat er in dezen cumulatie van rechtsmacht ware, IV, p. 898 sq. Maar deze gronden zijn niet deugdelijk, zooals we zagen. Wat iemand zelf niet heeft, kan hij ook aan een ander niet delegeren, en kan die ander aan hem niet ontleenen. En hoevelen ook met niets mogen komen aandragen, er ontstaat dan geen cumulus of hoop. Door vereeniging komt er wel vermeerdering van kracht, doch nog niet van recht, meer dan elk der zich vereenigende personen of partijen reeds had, en afgezien van hetgeen zij aan bevoegdheid over zich aan anderen gaven. De nuttigheidsredeneering opent voor allen den weg om in te grijpen, en is wel zeer gevaarlijk.

Volgens de lijn der beginselen loopt Voetius' betoog echter hierbij niet, en langs deze wijst hij het recht tot zulk handelen niet aan. Maar naar de lijn der beginselen stelt hij: „Dat geen nieuw en eigen bestuur, of eenig essentieel deel van het kerkelijk bestuur, dat krachtens Goddelijk recht aan de afzonderlijke kerken toekomt, aan deze correspondentie of samenkomende correspondentieleden toegekend of toegeëigend worde”.⁶⁾ Zie ook noten 2 en 3.

De kerkeraad heeft het eigenlijke bestuur over de gemeente, de ambtsdragers, iedere ambtsdrager over zijne eigene gemeente, niet over eene andere, noch over den kerkeraad van die andere gemeente, noch over hare leden, dan voorzover dat bij het aangaan van kerkverband onderling werd afgesproken, en in de kerkenorde vastgesteld. De afgevaardigden ter meerdere vergadering missen dus ook bestuursmacht over andere dan de eigen gemeenten, die buiten de bepaling in de kerkenorde valt. Zij zijn op die vergadering niet krachtens hun ambt, maar krachtens hunne afvaardiging, qua gedelegeerden. Zij kunnen dus ter meerdere vergadering niet handelen vi muneris sui, uit kracht van eigen ambt, maar volgens hunne delegatie, als in naam hunner hen zedende kerken. Van feitelijke, daadwerkelijke tuchtoefening moeten zij zich daarom onthouden. De bevoegdheid daartoe komt hun wel toe qua ouderling of dienaar des Woords over hunne eigene gemeente. Maar zij zijn niet ouderling of dienaar des Woords van andere gemeenten. En ook zijn zij niet qua ouderling of dienaar des Woords, vi muneris sui, leden eener meerdere vergadering, doch ex delegatione, krachtens afvaardiging, niet vi immediati juris divini, uit kracht van onmiddellijk Goddelijk recht, zooals zij regeerend ambtsdrager hunner gemeente zijn, maar jure positivo, ex constitutione ac delegatione Ecclesiarum, d.i. volgens het positieve recht, dat in de kerkenorde werd vastgesteld, en krachtens die regeling en de afvaardiging der kerken, p. 306.

De meerdere vergaderingen mogen en moeten raad geven en hulp bieden, en in bepaalde gevallen oordeelen en vonnissen. Maar de uitvoering van haar vonnis is niet haar werk, met terzijdschuiving van den kerkeraad. Die is zaak van den kerkeraad, eventueel van de minderheid van den kerkeraad, geholpen door eene meerdere vergadering. En wanneer de geheele kerkeraad zou afwijken en van zijnen boezen weg niet zou willen aflaten, dan moest de gemeente, of dan moesten de getrouwe geloovigen, handelend optreden, voorgelicht en geleid door de meerdere vergadering, om andere ambtsdragers te kiezen. „Aangezien”, schrijft Voetius, „deze macht”, n.l. de bestuursmacht, potestas directiva, „door de gemeente aan de dienaren en ouderlingen is toevertrouwd”, vgl. antw. 85 Heidelberg. Catech., „kan zij alleszins in geval van nood om rechtvaardige redenen door haar ontnomen worden, of althans wat de uitoefening en het gebruik betreft zoolang verhinderd worden. Als grond geldt hier: Omdat door hem, door wien in kerkelijke zaken op wettige wijze iets toevertrouwd wordt, n.l. door het opdragen van de macht aan dezen of dien persoon, dat ook weer op wettige wijze ontnomen wordt, wanneer de noodzaak dat zoo eischt. Nu is het de gemeente, door wier wettige verkiezing, zoowel onmiddellijk door haar zelf, als ook middellijk in den kerkeraad, maar

oorspronkelijk door het eerste, de macht aan dezen of dien persoon wordt toevertrouwd. Bijaldien de helpende macht der kerken in synodaal verband vereenigd, hier niet te hulp komen wil, of dat niet kan, handele de kerk in geval van nood op zichzelf. Wanneer zelfs dat niet geschieden kan vanwege krachtige belemmeringen, scheidt de gemeente zich af van dien kerkeraad of van de ouderlingen, zooals in het eerst van de Reformatie, en bijzonder ten tijde van het woelen der Remonstrantische factie op vele plaatsen geschied is, en wettig heeft kunnen gebeuren, naar wij in ons werk Desper. Causa Papatus aangeleend hebben.” En dan moet de gemeente onder leiding van eene of meer naburige kerken eenen nieuwen kerkeraad kiezen.

Van heerschappij of overheersching der kerken door de meerdere vergaderingen kan dus wat het recht naar Gods Woord, en de grondbeginselen van het Gereformeerde kerkrecht betreft, geene sprake zijn. Zij mogen en moeten raad geven, leiden, steun verleen, niet overheerschen. Die meerdere vergaderingen zijn geen bestuurscolleges, maar samenkomsten van onderling in verband getreden kerken door afgevaardigden tot behandeling van gemeenschappelijke zaken, en om elkander in gevallen van behoefte of nood bij te staan met raad en daad, doch niet te overheerschen.

S. GREIJNDANUS.

8) Quandoquidem per Ecclesiam Potestas haec — directiva — collata est Ministris et Presbyteris (uti loquitur Nostra Catechesis de Clavis Regni Coelorum Quacq. 85); utique per eandem in casu necessitatis et iustis de causis antequam potest, aut saltem quod ad exercitium et Nosse tantisper impeditur. Ratio est: Quia per quem in Ecclesiasticis legitime quid confertur, applicando scilicet Potestatem ad hanc aut illam personam; per eundem idem legitime aufertur; cum necessitas hoc ita postulat. Atqui populus Ecclesiasticus est per eum legitimum electionem tum immediate per se, tum mediate in Synodo, ac per illud originaliter, hinc aut illi personae Potestas applicatur. Quod si auxiliaris Potestas Ecclesiarum synodico vinculo coadunatarum hic succurrere nolit, aut non possit, ipsa Ecclesia in casu necessitatis per se hoc agit. Sin ne hoc quidem fieri possit propter valida impedimenta, a Presbyterio illo aut Presbyteris secedat: uti tempore primae reformationis, et specialiter tempore turbantis in Belgio nostro factionis Remonstrantiae multis in locis factum, et legitime fieri potuisse ostendimus in Desper. Causa Papatus, Pag. 191.

UIT DE SCHRIFT

Het apostolisch programma.

(Tegen het farizeïsme.)

...een hunner met ons getuige worde van Zijn opstanding. Hand. 1:22b.

We zien na het Pinksterfeest de apostelen telkens optreden als getuigen der opstanding des Heeren Jezus, Hand. 3:15, 4:33, 5:32, 13:31.

Vóór het Pinksterfeest schijnt Simon Petrus reeds gezien te hebben, dat het met de apostolische prediking dien kant op moest. Als hij toch karakteriseeren gaat het werk, dat die nieuwe apostel, dien de Heere zal moeten aanwijzen uit het te stellen dubbeltal, moet verrichten met de overige apostelen mee, dan teekent hij aldus zijn taak: hij moet met ons getuige van de opstanding worden.

Het is alsof Petrus wist waar het conflict in den eersten tijd in Jeruzalem over loopen zou. En alsof hij zich met het zóó stellen van het programma der apostolische bezigheden alvast realiseerde, dat in het apostolisch werk Jezus Christus Zijn worsteling o.m. met het farizeïsme zou voortzetten.

Met het farizeïsme.

Wel allereerst tegen die beweging en haar funesten invloed op de meening van de massa richt zich het apostolisch getuigen van de opstanding van den Gekruisigde.

Voor den Farizeër is er geen grooter ergernis dan de boodschap, dat God heeft opgewekt Jezus, die gekruisigd was. Voor hem, die de wet van Mozes houdt, is het kruis een vloekhout. En toen God toeliet dat Jezus van Nazaret met een dergelijk hout werd beladen en daaraan gehangen, wel, toen stond het voor den Farizeër vast, dat Jezus niet alleen door zijn sanhedrin, maar nog veel meer afdoende door den God van Mozes verdoemd was. En het was voor hem onbestaanbaar dat eenig mensch, die God wou vreezen, het nog een oogeblik opnam voor dien Jezus, Wiens zaak immers op de aarde haar meest-mogelijk-definitieve einde had gekregen in dat gebruikelijke slotbedrijf van groote misdaden: de kruispaal. Daarom is voor farizeesche ooren de prediking: „Hem heeft God opgewekt” eenvoudig lasterlijk. Wanneer Stefanus voor den raad getuigt: „ziet, ik zie de hemelen geopend, en de Zoon des menschen staande aan Gods rechterhand”, Hand. 7:55, beginnen de raadsleden te tieren en stoppen hun ooren toe, om zich aan het aanhooren van dergelijke blasfemie niet te bezondigen.

Ieder recht Farizeër heeft zijn hartstochtelijk bezwaar tegen de boodschap, dat Jezus is opgestaan van de dooden, niet omdat hij niet wil gelooven in de opstanding, maar omdat hij slechts geloof in een opstanding tot heerlijkheid van rechtvaardigen naar de wet van Mozes — en naar de farizeistische conceptie daar weer van.

4) Abusus enim particularis alicujus, aut aliquarum classium, aut deputatorum classicalium ac synodali hinc ordinis nostri artic. 30 repugnantes ego nunquam probavi aut probabo. Probatio ipsius ex eo deducitur, quod contra proximam praecedentis synodi anno 1667 actionem, una cum synodis hujus Ecclesiae exceptum, non esse conformes recepti ordinis nostri artic. 30, quod synodus per se, immediate, et primo non tantum decreverit, hinc Ecclesiae nostrae commodatum concionatorem aliunde curare, sed etiam ipso facto concionatorem quem elegerit, eique synodali auctoritate hujus oneris susceptionem imposuerit; atque insuper per deputatos suos dimissionem ejus, ad hanc operam in aliena Ecclesia praestandam, apud synodum et amplius, loci illius Magistratum, sollicitaverit: antequam de tanti momenti negotio, in synodo, aut classe intus aut absque quidquam propositum, nuntiatum, monitum, postulatum, deliberatum, aut in alteram partem bene aut male conclusum fuisset, p. 335.

5) Hoc iudicium (an indicium) synodii nostri, deoioris et erroris convincere conatur ex factis synodorum aliquot Hollandicarum Delfensis 1628, Leidensis 1629, et Schoonhovianae 1630, quibus et ego interfui. Resp. 1. An ego meo suffragio, quod unicuique decisum mihi tantum competeat in synodo Delfensi (siquidem in Leidensi et Schoonhoviana, deliberatum solummodo mihi tanquam synodi tunc temporis deputato, relictum erat) illud decreverim, quod factum narrat anonymus; nondum probavit: itaque hinc efficere non posset me mihi contradicere, et instar Protei aut cothurni versatilis esse. 2. Ego nego, me suffragio meo, aut tres synodos illas sive paribus sive potioribus suffragiis immediate et primo, insciti aut invitati Ecclesiae et synodii ac classe Roterodamensis seu Schielandicae (uti communiter appellatur) decrevisse commodationem, et ministrum aut ministros commodatos aliunde elegisse, vocasse, et ad Ecclesiam illam Roterodamensem misisse; et quidem antequam aliquid de commodatione concionatorum, in synodo aut classe Roterodamensi propositum, quassatum, deliberatum, postulatum, decretum, tentatum esset, sive bene sive male; et antequam aliquid de illius Ecclesiae praesentis necessitate, et consequenter commodationis necessitate, deque Roterodamensis Ecclesiae, synodii, classis incidentibus turbationibus et contentionibus, ad synodum a synodo, aut senioribus Ecclesiae Roterodamensis, aut a classe Schielandicae, aut deputatis synodi, per modum denuntiationis, aut querelae, aut provocationis delatum fuisset. Non solent Synodi Zuydhollandicae negotia aut causas in Ecclesia illa aut alia quacunque, a synodo aut classe tractanda et non tractata, nec ad se aliquo iatorem modorum (quo supra Cap. 2 recensimus) delata aut devoluta, tractare; atque ita Ecclesias parochiales et synodii, omni regimine, et potestate privare. Si quae synodi aut classes tale quid fecissent, eas non secundum, sed contra ordinem fecisse dicendum esset”, p. 335/336.

Dit is de Synode van Delft, waarvan Prof. Dr. H. H. Kuiper in „De Heraut” van 15 Mei 1932 schreef, dat hij door de bestudeering vooral van hare handelingen tot zijne verandering van inzicht gekomen was, (zie „De Reformatie” van 13 Mei j.l.), doch waarover Voetius zelf oordeelt, zooals boven medegedeeld werd. Blijkbaar voerde men deze Synode van 1628 een veertigtal jaren later, in 1667/1668, ook al tegen Voetius aan.

6) Negotium particulare ab omnibus Ecclesiis aut earum delegatis communiter curari et tractari potest et debet non absolute, sed limitate, in his scilicet casibus. 1. In casu insufficientiae; quando scilicet impotens deprehenditur Ecclesia parochialis ad negotia propria solvenda. 2. In casu illegitimae et inordinatae administrationis; ubi veniens morbo ab omnibus confederatis ex correspondentibus Ecclesiis occurrendum est.

Maar e zal hij a sigde, eer is voor h geen heil verwezen

De fariz Messias i volstrekte weigering dragen u van alle bonds.

De Far een Mess de gemeec van Ab Messias omdat hij vanuit zi deze fariz Jezus Chi van de fa maal niet

Maar, i twaalfen dat zijn p bebagen l den dood hebben g

En zoo Jezus Ch ergernis i aanvaard voor het anderen God heef Golgotha der heme Christus

Nog va konden g verrijzen van Jezu komen v cale verb volkomen tot de op

En van boodschap is: waar doen, is t

„Met o Dat wi

Als de tw liseerd de twaalf sta

Dan we niet die gedacht n Abram a graag de Abram m die in gr aan dien nadige naar Gol van de d

Het ve Messias v dan de F Gode zi W.

KEI

Gereform

In de ru geleden D geschreven voor wie l of te wel geveer Da Overdu meende, d de 'geschi brengen'. volgens D van wie „ pas een ge uitsluit geven wor hetgeen D recht, wa betreurd paardje rijden” en er niet in

Ik heb, c „wijs mij verklaarde nige men waardeerd deze wind

ht aan dezen
Bijaldien de
daal' verband
wil, of dat
van nood op
schieden kan
heide de ge-
l of van de
n de Refor-
woelen der
tsen geschied
naar wij in
atus aange-
neente onder
kerken eenen

g der kerken
dus wat het
ndbeginselen
betreft, geene
raad geven,
erschen. Die
tuurscolleges,
verband ge-
behandeling
om elkander
te staan met
schen.

ELJDANUS.

haec — directiva
logatur Nostra
act. 85); utique
de causis auferri
pou tantisper im-
statiels legitime
d hanc aut illam
r; cum necessitas
as est per cuius
tum mediate in
i personae Potes-
tatesiarum syno-
dit, aut non pos-
hoc agat. Sin ne
dimenta, a Pres-
ore primae refor-
in Belgio nostro
tum, et legitime
apatus. Pag. 191.

IFT

12.

stige worde van
Hand. 1: 22b.
apostelen tel-
pstanding des
32, 13: 31.
n Petrus reeds
apostolische
ij toch karak-
ieuwe apostel,
en uit het te
net de overige
s zijn taak: hij
opstanding

conflict in den
open zou. En
van het pro-
n alvast reali-
Jezus Christus
izeisme zou

g en haar fu-
de massa richt
de opstanding

roeter ergernis
pgewekt Jezus,
e de wet van
hout. En toen
met een derge-
gehangen, wel-
vast, dat Jezus
naar nog veel
lozes verdoemd
nbaar dat enig
nog een oog-
s zaak immers
efinitieve einde
slotbedrijf van
aaron is voor
Hem heeft God
nneer Stefanus
ie de hemelen
en staande aan
innen de raads-
en toe, om zich
blasfemie niet

hartstoechtelijk
Jezus is opge-
hij niet wil ge-
dat hij slechts
eerlijkheid van
ozes — en naar
weer van.

Maar een Farizeër moet zichzelf verloochenen, zal hij aanvaarden de opstanding van een gekruisigde, een gevloekte. Een Messias aan het kruis, is voor hem een contradictio in terminis. Er kan geen heil in Jezus zijn, sinds Hij naar Golgotha verwezen werd.

De farizeïstische ergernis aan het kruis van den Messias is de ergernis aan de prediking van de volstrekte ongerechtigheid van dit leven. Ze is de weigering om te aanvaarden in geloof en te verdragen uit den mond des Heeren de vervloeking van alle ongerechtigheden van het volk des verbonds.

De Farizeër kan geen gemeenschap hebben met een Messias, die den kruisweg opgaat, omdat hij de gemeenschap van zijn Messias met het volk van Abraham anders ziet liggen; omdat hij den Messias niet kan zien beladen met onze zonden; omdat hij de gemeenschap met den Messias zoekt vanuit zijn eigen vermeende gerechtigheid. Aan deze farizeïstische Messiasvoorstelling wordt nu ook Jezus Christus gemeten en Hij kan voor het forum van de farizeïstische kritiek niet bestaan, al heelmaal niet nu Hij gekruisigd is.

Maar, zegt Simon Petrus, wij zullen met zijn twaalfen uitroepen op de straten van Jeruzalem, dat zijn profeten doodt, dat God in Jezus een welbehagen heeft gehad en Hem heeft opgewekt van den dood, waarin ook overtuigde Farizeërs Hem hebben gejaagd.

En zoo heeft zich de apostolische dienst van Jezus Christus dadelijk te weer gesteld tegen de ergernis aan het kruis. En heeft hij de worsteling aanvaard met elke poging om het beloofde heil voor het volk des verbonds te zoeken op een anderen weg dan die van „boete en bekeering“. God heeft aan het kruis Zijn sanctie gegeven. Golgotha is de eenige mogelijkheid. Het koninkrijk der hemelen wordt royaal ontsloten voor wie met Christus gekruisigd wil zijn.

Nog vandaag gaat de boodschap, dat apostelen konden getuigen Jezus te hebben gezien na Zijn verrijzenis, uit en beschaamt elk, die het kruis van Jezus wil kleinereen. Dat kruis is een volkomen vervloeking van onze zonden en een radicale verbrekking van ons vleesch. Het is ook een volkomen verzoening van onze zonden en de weg tot de opstanding des vleesch.

En vandaag is het bij het recht komen van deze boodschap nog evenals het in Jeruzalem geweest is: waar zoo geprekeet wordt als Matthias moest doen, is de prediker des verbonds gedachtig.

„Met ons“, zegt Petrus.

Dat wil zeggen: met ons, die elf zijn in getal. Als de twaalfde. Als één van een getal, dat symboliseert de trouw van God aan Israël, dat volk der twaalf stammen van vader Jakob.

Dan wordt in Israël geen dwaling geduld, ook niet die van het farizeïsme. Maar als daar niet gedacht mag worden aan vader Jakob en aan vader Abram op de manier, waarop de Farizeërs het graag deden, dan wordt daarbij gezegd, dat aan Abram moet worden gedacht met gedachten Gods, die in grenzenloos welbehagen Zijn beloften gaf aan dien kinderloozen man. En die deze genadige beloften na kwam, toen Hij Zijn Zoon naar Golgotha verwees en daarna Hem opwekte van de dooden.

Het verbond, en het volk des verbonds en de Messias van dat volk, dat is toch wel wat anders dan de Farizeërs ervan maken.

Gode zij lof, ja!

W.

R. S.

KERKELUK LEVEN

Gereformeerde Prediking en heilsgeschiedenis.

In de rubriek „Perschouw“ citeerde ik eenige weken geleden Ds J. Overduin van Kampen, die in „Credo“ geschreven had over „verscheidene mensen“ voor wie het „schoone vak“ der „historia revelationis, of te wel geschiedenis der Godsopenbaring“, „zoo ongeveer het één en het al geworden“ zou zijn. Ds Overduin achtte dit „overwaardeering“, en meende, dat er „geen grondiger middel“ bestond „om de geschiedenis der Godsopenbaring in discredit te brengen“. Naast deze „verscheidene mensen“ stonden volgens Ds Overduin dan weer „sommige mensen“, van wie „men sterk den indruk krijgt, dat een preek pas een goede Gereformeerde preek is, wanneer daarin uitsluitend geschiedenis der Godsopenbaring gegeven wordt en enkele groote lijnen worden getrokken“; hetgeen Ds Overduin — terecht — dwaas noemde; terecht, want lijnen teekent men alleen op papier. Hij betreurde het voorts, dat „sommigen op het stokpaardje van de geschiedenis der Godsopenbaring rijden“ en verzekerde nog eens, dat „men de heele preek er niet in moet laten opgaan“.

Ik heb, dit stukje uit „Credo“ overnemende, gevraagd: „Wijls mij den man“. Van die „verscheidene mensen“ verklaarde ik er niet één te kennen, en van die „sommige mensen“ evenmin. Ik begreep van die „overwaardeering“ niet veel, en achtte het „strijden tegen deze windmolens“ hinderlijk voor den goeden voort-

gang der gereformeerde prediking, die, gelijk ik aangaf, m.i. nog veel te weinig rekende met de geschiedenis der Godsopenbaring.

Verleden week nu ontving ik van Ds Overduin een ingezonden stuk, dat ik eerst heden opneem (om hierna te noemen reden).

Ds Overduin schreef het volgende:

Och, wijs mij den man....

Daar ik mijn „Credo“ broederlijk ruil met een ander zijn „Reformatie“, las ik eerst nu den commentaar, dien K. S. gaf in zijn Perschouw op een deel van mijn artikel over de zestigjarige „Filippus“. Mag ik zoo kort mogelijk hierop het volgende antwoorden?

1o. Die overwaardeering van de geschiedenis der Godsopenbaring is niet uit mijn duim gezogen, maar berust op feiten. B.v. die broeder op de jaarvergadering van „Filippus“ wilde tractaatjes à la historia revelationis. Verder treft het mij op verschillende vergaderingen, dat broeders dit stokpaardje bereiden. En ook in persoonlijke gesprekken moet ik overwaardeers tot kalmte manen en zeggen: Er is ook nog iets anders. Deze mensen breken de zaak af en dienen haar niet door hun eenzijdigheid.

2o. Van deze overwaardeering moet K. S. niet zoo vreemd staan kijken. Dat kan ieder mensch, die de geschiedenis van de kerk en de theologie kent, van te voren al weten. En K. S. kent die beter dan ik. We leven nu eenmaal in een onvolmaakte wereld. En wij kennen ten deele en wij profeteeren ten deele en wij zijn allemaal eenzijdig, hoe wij er ook tegen strijden. Gods Woord is niet eenzijdig, maar wij wel. En ook al willen wij voor heel Gods Woord buigen, we brengen er in de praktijk helaas niet alles van terecht. En daartegen moeten wij elkaar waarschuwen. Dat is een vriendendienst, ja meer, ambtelijke gehoorzaamheid om acht op elkander te hebben. Er zijn Calvinisten, die Calvin niet graag in zijn huis heeft; er zijn Kuypertianen, die door hun eenzijdig drijven Kuypert geen dienst hebben bewezen, en zoo zijn er kleine Schildertjes, die K. S. zelf tot de orde moet roepen. Dat behoort K. S. zich heusch niet zoo ernstig aan te trekken. Dat overkomt ieder. Dat zit nu eenmaal in de zonde en zwakheid en beperktheid van ons, menschen.

Gevaarlijker wordt het, wanneer wij dit niet willen zien, want het zijn feiten, die door redeneeringen niet worden weggenomen.

3o. „Och wijs mij den man“, daar bedoelt K. S. toch niet mee: Noem namen? Stel u voor, dat wij in alle gevallen, wanneer het over misstanden of eenzijdigheden gaat, namen moesten noemen; en dan natuurlijk eerlijk en volledig, dan zou elk weekblad veranderen in een publicatie van een zwarte lijst verdachten en aangeklaagden.

Stel u voor, dat K. S. zelf alle namen ging noemen van de „enkelen, die, dank zij Gods genade, historische stoffen als historische zijn gaan behandelen“ en van de „zeer veel anderen, die zich van dezen eenvoudigen plicht tegenover Gods Woord niets aantrekken“. Nu laat ik rusten of het waar is, dat het zoo droevig gesteld is met onze Gereformeerde prediking, maar hier wijst K. S. ook niet zijn mannen. Gelukkig. Doe het als het u belijft niet. Want deze concreetheit zou de wijsheid verslinden, om niet te spreken van de liefde.

4o. Ik ben dankbaar, dat K. S. een overwaardeering, als ik wel ken en K. S. nog niet kende, zoo erg vindt, dat hij niet aarzelt den man van die overwaardeering een zot te noemen. Nu heb ik het in de toekomst makkelijk en zal ik spoedig klaar zijn, wanneer ik weer zulke menschen ontmoet. 'k Zal alleen zeggen: K. S. noemt u een zot.

5o. Ik streef niet tegen windmolens. Door de telefoon noemde ik K. S. al wat. Desgewenscht wil ik onder vier oogen enkele merkwaardige staaltjes vertellen. En als K. S. zegt: „k Heb niets met persoonlijke gesprekken en vergaderingen te maken, ik heb alleen met publicaties zwart op wit te maken“, dan zeg ik: Neen! Daar hebt gij wel mee te maken, het is een werkelijkheid onder ons volk. Hoe komt die werkelijkheid er? Is het ook mogelijk, dat dit de uitwerking is van een te eenzijdig naar voren brengen van op zich zelf schoone waarheden? Deze dingen komen niet uit de lucht vallen. De overwaardeers beroepen zich op K. S.

6o. Met allen nadruk wil ik herhalen, dat ik het waardeer, dat het te lang verwaarloosde element van de geschiedenis der Godsopenbaring, in de laatste jaren meer recht wordt gedaan. „We zijn er nog lang niet, wij zijn nog niet aan de waardeering toe, we zitten nog in de onder-waardeering“, zal K. S. zeggen. Al is dat wellicht over de heele linie waar, dan neemt dat niet weg, dat er gelijktijdig bij verscheidene een overwaardeering is en daardoor slechte voorstanders der zaak zijn. Alles wat jeugdijg is, is onstuimig. Je kunt van je eigen vrienden last krijgen. Non tali auxilio. De bedremmelde Sancho Pansa, die den strijd nog leeren moet, heb ik daarom niet „een eindje achteruit geworpen“. Wie mijn artikel goed leest, zal zeggen: Ds Overduin wilde dezen schildknaap niet minder doen strijden voor de geschiedenis der Godsopenbaring, maar beter en verstandiger. Indien de strijdbewegingen van sommige Sancho Pansa's onbeheerscht en eenzijdig blijven, zullen zij zeker verliezen. Dat zou mij spijten, want de zaak is het dubbel waard. Dat er meerdere homiletische gevaren zijn, stem ik toe. Maar ik had het nu over dit gevaar naar aanleiding van ons verjaarsfeest van „Filippus“. Wat kan een verjaardag toch al niet teweeg brengen. Nu begin ik den diepen zin te verstaan van dat straatversje, dat men in Leiden na menig familiefeest zong: „Het is een mooi feest geweest en... heelmaal niet gevochten“.

Hartelijk dank voor de plaatsruimte en hopen, dat K. S. van mijn pennenvruchtjes ook eens iets zal vinden, dat onder zijn Perschouw met instemming wordt aangehaald, teken ik

J. OVERDUIN.

Tot zoover het artikel.

(Zie vervolg op blz. 336.)

De twaalf werklozen.

Op den Pinksterdag was er te Jeruzalem een kerk zonder gebouw, een gemeente zonder naam en waren er twaalf apostelen zonder werk. Zij droegen een ambt, het wereld-apostolaat, maar vonden nog geen ambtsbezigheden. Petrus vroeg als het ware aan Johannes: Hebt gij catechisanten? en Johannes schudde van neen. Hoe moest dat nu? De apostelen hebben daar geen foefjes op bedacht. Zij hebben geen studie gemaakt van massa-psychologie, zij zijn niet bij een rethor lessen gaan nemen. De Heiland had hen niet bevolen: fascineert de menschen, sleept ze mede. Maar de Meester had bevolen: Onderwijs de volken! Over de vraag: Hoe krijg ik de menschen? behoeft de kerk zich nooit druk te maken. Zij heeft zich maar één vraag te stellen: Wil ik gehoorzaam zijn? Ben ik bereid te gaan, waar Jezus mij roept? Als zij gehoorzaam is, zal zij verbaasd staan over het vele werk dat God haar toebetrouwt. Wie dienen wij, Gods last volbrengen, naar Gods methode arbeiden, die zal meer werk krijgen dan hij afkan. God leere ons de dwaasheid af maar steeds in statistiekjes te pluizen. De Goede Herder heeft geen statistiek aangelegd van verloren schapen. Hij heeft het verdwaalde schaap gezocht totdat Hij het vond! God vestigde Zelf de aandacht op de gemeente. Als een vreemdeling gevraagd had naar de samenkomst der Nazareners, had zelfs geen politie-agent hem den weg kunnen wijzen. Een brief aan de sekte der Galileërs ware zeker als onbestelbaar teruggekomen. Maar God brengt de duizenden voor de huiskerk te samen. Daar verkondigt de gemeente aan de wereld de groote werken Gods. Niet in een doode taal, zooals Rome doet en daarin het apostolaat verloochent, maar in de levende talen der menschheid. Dan vervult Petrus als de Apostel-Stratprediker de opdracht: Onderwijs de volken! Uit een oogpunt van onderscheidenlijk prediken stelt de Pinksterrede van Petrus ons wel eenigszins teleur. Er was toch allerlei verschil tusschen de hoorders. Denkers met spitse kinnen spraken van: een merkwaardig verschijnsel. Eerlijke kerels met een ontvankelijk gemoed erkenden: ik voel mij niets op mijn gemak. Anderen vluchtten in den spot en dachten zich zoo veilig te stellen. Maar Petrus vat hen allen samen in de aanspraak: Mannen Broeders! Zoo'n Verbondsman! zouden wij haast geërgerd willen uitroepen. Wij zouden den apostel wel aan een slip van zijn kleed willen trekken en raden: Zeg: waarde vrienden! of: geachte hoorders! Of: mede-reizigers naar de eeuwigheid! Maar Petrus spreekt hier van den Grooten Vader, Die de kinderen des Verbonds roepen gaat. In de rede van Petrus is duidelijk een pauze. Dat is geen oratorische pauze geweest. De apostel heeft niet zoo'n beetje rondgekeken of hij zijn gehoor had of niet. Om, als hij mogelijk tot de ontdekking gekomen ware, dat zijn onderwijs te zwaar was, tot een exemplaar uit de groote editie boeken der leeken de toevlucht te nemen. Als de dienstknecht des Heeren niet afkomt van al die foefjes en trucjes, is hij voor den dienst in het koninkrijk verloren. Neen, niet Petrus, maar God maakt een pauze in de prediking. In de zielkunde spreken wij van intentie. Daaronder verstaan wij die functie van den menschelijken geest, waardoor wij de dingen gaan betrekken op onszelf. Maar bij de prediking van het evangelie is het de Heilige Geest die onze intentie richt op het gepredikte evangelie. Dan zit men met zijn dertigen in een zaaltje en dan maakt de Geest alsof tot ons alleen de woorden des levens gesproken werden. Ja, dan staan daar duizenden en de Geest stelt onder die duizenden den mensch apart. De Heilige Geest maakt de prediking persoonlijk. Dat kan de prediker niet doen, dat moet hij laten! Dat is zijn werk niet. Daar zorgt de Heilige Geest voor op een wonderbare wijze. Dan hooren duizenden de woorden: Een iegelijk die den Naam des Heeren zal aanroepen, zal zalig worden. Maar de Geest doet mij wat anders hooren: ik zal den naam des Heeren aanroepen en ik zal zalig worden. Dan hooren de duizenden: Gijlieden hebt den Vorst des Levens aan het kruis gehecht en gedood. Maar dan doet de Geest mij hooren en naspreken:

Ik sloeg Hem al die wonden,
Voor mij moest Hij daar staan
Ik deed met mijne zonden,
Hem al die jamm'ren aan!

Wie heeft ooit zulks gehoord? Wie heeft dergelijks gezien? Zou een land kunnen geboren worden op een eenigen dag? Zou een volk kunnen geboren worden op een eenige reize?

Legt toch uw kleinmoedigheid af en verblijft u met Jeruzalem en verheugt u over haar, al hare liefhebbers. Weest vrolijk over haar met vreugde, gij allen, die over haar zijt treurig geweest.

Ik geloof in den Heiligen Geest.

N. B.